

Γλωσσικά- Πραγματολογικά-Ερμηνευτικά Σχόλια

ὄ, ἤ ταλαίφρων, τό ταλαῖφρον	< τλάω + (ἦ) φρήν (τῆς φρενός δυστυχισμένος
ἄπτουσα	μετοχή ενεστώτα του ρ. ἄπτω δένω αλλά και ανάβω, ἀφή ομόρρ.: συνάπτω, συνημμένω υποβάλλω..., ἀφή ολυμπιακή φλόγας, ὄ, ἤ συναφής, το συναφές
προσθείμην	ευκτ. αορίστου β' του ρ. τίθεμαι, α' ενικό πρόσωπο
σκόπει	προστακτ. ενεστ. του σκοπέω -ῶ σκέπτομαι, εξετάζω· ομόρρ. σκοπός, σκοπιά
ποιῖ	ερωτηματικό τοπικό επίρρημα
εἶ	οριστική μέλλοντα του ρήμ. εἶμι έρχομαι
κουφιεῖς	< κουφίζω : ανακουφίζω ·ομόρρ. κοῦφος
σφέ	αιτιατ. ενικού της προσωπ. αντων. γ' προσ.
ὄ, ἤ ἀπόρρητος, τό ἀπόρρητον	ἀπό +λέγω (ἔλεγον, λέξω και ἐρά ἔλεξα και εἶπα, εἶπον, εἶρηκα

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

	εἰρήκειν // λέγομαι, ἐλεγόμενος λέξομαι, ἐλεξάμην, ρηθήσομαι ἐρρήθην, εἶρημαι, εἶρήμην
άλωσομαι	οριστική μέλλοντα, ἀένικον πρόσωπο, του ρ. ἀλίσκομαι ἡλίσκω, ἀλώσομαι, ἐάλωκα ἐάλωκα, ἡλώκειν. πρβλ. ἐάλω ἢ Πόλις!
σχετλία	δυστυχής / σχέτλιος, σχετλία, σχέτλιον
εἶργω	εμποδίζω την είσοδο· ομόρρητος κάτεργο
εἶργω	εμποδίζω την έξοδο· ομόρρητος κάθειρξη
μέτα	μέτεστι < μετά + ἐστί

ταλαΐφρων... σχετλία : Η Ισμήνη αποκαλεί με αυτόν τον τρόπο την Αντιγόνη επειδή αντιλαμβάνεται το παράτολμο –με κίνδυνο της ζωής της- εγχείρημα. Η αποκοτιά της Αντιγόνης κάνει τον φόβο και τους ενδοιασμούς της Ισμήνης πιο ανάγλυφους. Στην αρχή προσπαθεί να την θέσει προ των κινδύνων που θα αντιμετωπίσει γι' αυτό και τα επίθετα κλιμακώνονται σε σχέση με την *εσωτερικοποίηση*, εκ μέρους της Ισμήνης, του μεγέθους του κινδύνου που επικρέμαται στα κεφάλια και των δυο αδελφών.

Η ανάληψη μιας τέτοιας δράσης από την Αντιγόνη προϋποθέτει θυσία της ιδιωτικής της ζωής στο όνομα μιας υψηλής ιδεολογίας· αντίθετα, η Ισμήνη δεν έχει το ψυχικό σθένος να θυσιάσει κάτι από τον εαυτό της για να σταθεί απέναντι στην προσβολή του Κρέοντα στο άψυχο σώμα του νεκρού, τη *νεκροσυλία* όπως οι πολιτισμένες κοινωνίες αποκαλούν αυτή την συμπεριφορά που καταδικάζεται από το σύνταγμα και τους νόμους και αποτελεί αδίκημα, σε μια ευνομούμενη δημοκρατική πολιτεία.

Ταλαίφρων < *τλάω* + *φρήν* : (*τλάω* :τολμώ, ανέχομαι, υπομένω) : καρτερόψυχος, ο πολλά υπομένων και υποφέρων, ταλαίπωρος, ελεεινός, αξιοθρήνητος.

Σχετλία < *σχετλιάζω* : μεμψιμοιρώ, παραπονιέμαι, ικανή να υπομένει και να υποφέρει.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

εἰτάδ' ἐν τούτοις : Η Ισμήνη αρχίζει να υπαναχωρεί μπροστά στην αποφασιστικότητα της Αντιγόνης αλλά διατυπώνει με αυτόν τον τρόπο την αμηχανία και το αδιέξοδό της. Με το ερώτημα *τίδ' ... ἐγὼ λύουσ' ἂν εἶθ' ἄπτουσα προσθείμην πλέον;* που αποτελεί μεταφορά από τους κόμπους των σχοινιών, αποκαλύπτει την αναποφασιστικότητά της, το φόβο και τη δειλία της.

Σκόπει εἰ ξυμπονήσεις και ξυνεργάσει : Επιτακτική η Αντιγόνη, δυναμική και αποφασιστική αρχίζει μια στιχομυθία με την αδελφή της μέσω της οποίας, σιγά-σιγά, με σχέδιο και σύστημα, ξεδιπλώνεται η πολιτική κατάσταση αλλά και η έμμεση απαίτησή της να τύχει βοήθειας από την αδελφή της. Τα ρήματα *ξυμπονήσει* και *ξυνεργάσει* δηλώνουν την επιθυμία της Αντιγόνης για

i.συνεργασία των δυο αδελφών,

ii.ενδυνάμωση του τείχους αντίστασης απέναντι στον άρχοντα για πιο

αποτελεσματικές ενέργειες και άμβλυση των συνεπειών,

iii.επισήμανση του δικαίου της θέσης τους ενώ

iv.η Αντιγόνη αδιαφορεί απολύτως για τις συνέπειες.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

Το *ξυμπονήσεις* δηλώνει την καταβολή σωματικού κόπου ενώ το *ξυνεργάσει* δηλώνει την ηθική συμπαράσταση. Οι αρχαίοι υποστήριζαν ότι τα λόγια μόνο δεν επαρκούν για να καταδειχτεί η εμμονή σε ένα σκοπό και η επιτυχία του εγχειρήματος, χρειάζεται και η έμπρακτη συμμετοχή στο *κινδύνευμα*. Η λέξη *κινδύνευμα* που εκστομίζει η Ισμήνη φανερώνει και το δειλό της ήθος.

κουφιεύξ : το ρήμα έχει μεταφορική σημασία. Η Αντιγόνη έκανε την κίνηση βαθουλώνοντας τη χούφτα της για να κρατήσει το χώμα με το οποίο θα σκέπαζε το νεκρό αλλά και *η ίδια η ταφή* ανακουφίζει το νεκρό. Η ανακούφιση του νεκρού είναι όχι μόνο *πρακτική* επειδή πρέπει να πάει με τους νεκρούς όπου ανήκει για να μην μιανθεί το περιβάλλον για τους ζωντανούς αλλά και *ηθική* γιατί θα απομακρυνόταν από αυτόν το όνειδος της ατιμίας της σκύλευσης του νεκρού.

ού γάρ δὴ προδοῦσ' ἀλώσομαι : ενδιαφέρει την Αντιγόνη η υστεροφημία της και για να την θυμούνται καλά τόσο οι σύγχρονοι όσο και οι μεταγενέστεροι πρέπει να κάνει το ηθικό της καθήκον. Επιπλέον δεν θέλει να ελεγχθεί ότι έχει υπάρξει κακή αδελφή. Εδώ διαπιστώνουμε πόσο σημαντικός είναι ο *κοινωνικός έλεγχος* και αυτός αποτελεί σημείο αναγνώρισης των δημοκρατικών κοινωνιών όπου ο έλεγχος δεν ασκείται μόνο άνωθεν αλλά είναι γενικευμένος και ασκείται πανταχόθεν, από κάθε πολίτη στην αντίληψη του

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

οποίου έχουν περιέλθει καταστάσεις ασύμβατες με το κοινό περί δικαίου αίσθημα. Έτσι, για την Αντιγόνη υπάρχει η ενδόμυχη ανάγκη να πράξει το δέον δηλαδή η *αδιαπραγμάτευτη* προτεραιότητα να κάνει το καθήκον της .

Η πόλη δεν χρειάζεται να συνδράμει –θα διατυπώσει μόνο τα συναισθήματά της, επιδοκίμασias ή αποδοκίμασias, εκφράζοντας τον *κοινό νου*.

Άλλ' οὐδὲν αὐτῶ τῶν ἐμῶν μ' εἶργειν μέτα : Μολονότι το καθεστώς είναι αυταρχικό και ο άρχων επιβάλλει την άποψη του που όμως δεν είναι αποδεκτή από όλους τους πολίτες ωστόσο διατυπώνεται, έμμεσα, και η προσωπική θέση του Σοφοκλή ο οποίος ανδρώθηκε στην ελεύθερη και δημοκρατική Αθήνα όπου κανείς δεν μπορούσε να παρεμποδίσει τις σκέψεις και τις ενέργειες κάποιου πολίτη χωρίς θεσμική παρέμβαση και χωρίς αιτιολογημένη απόφαση.

Χαρίκλεια Μυττά, φιλόλογος